

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ**

**БАНКІВСЬКІ БЕЗГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В
УКРАЇНІ**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Виконала:

студентка 4 курсу, групи 472-2
денної форми навчання
спеціальності _072

«Фінанси банківська справа та страхування»

Євенчук Іванна Олексіївна

Керівник:

доц. **Кучерівська С.С.**

До захисту допущено:

На засіданні кафедри

протокол № __ від „__” _____ 2023 р.

Завідувач кафедри фінансів і кредитів

_____ *проф. Нікіфоров П.О.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ	6
1.1. Сутність, роль та значення безготівкових розрахунків.....	6
1.2. Види, форми та принципи організації безготівкових розрахунків.. ..11	
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ В УКРАЇНІ	20
2.1. Дослідження сучасного стану безготівкового грошового обороту в Україні	20
2.2. Аналіз обсягу безготівкових розрахунків АТ «Акцент Банк» за 2019 – 2021 роки	26
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ПЛАТЕЖІВ	32
3.1. Проблеми організації безготівкових розрахунків в Україні	32
3.2. Перспективи розвитку системи безготівкових розрахунків із використанням зарубіжного досвіду.....	36
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	47
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Розрахунковий механізм, на основі якого здійснюються з приводу купівлі-продажу товарів, послуг між підприємствами, сплата податків до фінансових органів, відбувається погашення позик з кредитними установами, тощо є однією із найважливіших складових фінансово-кредитного механізму. Розвитку саме безготівкових розрахунків посприяло широке розгалуження господарських зв'язків, територіальна віддаленість суб'єктів господарювання, а також розвинута мережа банківських установ.

Актуальність дослідження. На сучасному етапі розвитку світового господарства безготівкові розрахунки стали невід'ємною частиною його функціонування, оскільки для будь-яка господарська операція підприємства супроводжується здійсненням розрахунку з іншим суб'єктом господарювання. На даний час безготівкові розрахунки є найшвидшим видом здійснення розрахунків між фізичними та юридичними особами.

Безготівковий оборот грошей володіє рядом переваг в порівнянні з готівковим. В першу чергу, при здійсненні безготівкових розрахунків немає додаткових витрат на випуск грошових знаків, їх транспортування та зберігання. По-друге, вищенавдений тип розрахунків, здійснюється за участі банківських установ, і за умови їх стабільності та підтримки високого рівня технічного оснащення, суттєво пришвидшується платіжний оборот. По-третє, з точки зору державного контролю за грошовим оборотом саме безготівкові розрахунки дозволяють контролювати обсяги та законність здійснення грошових операцій, даючи можливість виявляти приховані доходи суб'єктів підприємницької діяльності. Саме за цих причин, у розвинутих ринкових країнах, більше 90% всієї грошової маси складають безготівкові (депозитні) гроші.

Огляд літератури з теми дослідження. Значний внесок у дослідження проблем та перспектив розвитку безготівкових розрахунків такі вчені, як: Береславська О.І., Буряк І.О., Бутинець Ф.Ф., Дянів Р.П., Косенко Т.Г., Костюнік

О.В., Лазепко І.М., Мороз А.М., Менькова Л.С., Оніщенко В. С., Попович М.С., Савлук М.І., Сабліна Н.В., Сідельник О., Сотченко Є.В., Товкун І.М., Щетинін А.І. та інші.

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є узагальнення та систематизація теоретичних та практичних засад щодо безготівкових банківських розрахунків, з'ясування сучасного стану їх використання та внесення пропозицій щодо вдосконалення.

- визначити сутність, роль та значення безготівкових розрахунків;
- охарактеризувати види, форми та принципи організації безготівкових розрахунків;
- дослідити сучасний стан безготівкового грошового обороту в Україні;
- здійснити аналіз обсягу безготівкових розрахунків АТ «Акцент Банк» за 2019 – 2021 роки;
- вказати проблеми організації безготівкових розрахунків в Україні;
- розглянути перспективи розвитку системи безготівкових розрахунків із використанням зарубіжного досвіду.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є система безготівкових розрахунків банків. Предметом дослідження є практичні і теоретичні аспекти функціонування системи безготівкових розрахунків.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети у роботі були використані методи теоретичного узагальнення, аналізу і синтезу – для дослідження загальних понять безготівкові розрахунки; емпіричні – для визначення поняття «безготівкові розрахунки»; системного і комплексного підходу – для обґрунтування теоретичних та методологічних підходів до проведення економічного дослідження стану системи банківських безготівкових розрахунків; статистичного аналізу – для дослідження аналізу та системи безготівкових розрахунків як в цілому по банківській системі України, так і по окремому банку.

Інформативною базою дослідження виступили праці фахівців у сфері розвитку системи безготівкових розрахунків України, матеріали спеціалізованої

періодичної преси та статті фахових видань, нормативно-законодавча база України, статистична звітність Національного банку України, фінансова звітність досліджуваного банку.

Структура роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ

1.1. Сутність, роль та значення безготівкових розрахунків

Однією з необхідних ланок розширеного відтворення є розрахунки між підприємства та організаціями. Вони є необхідними для розподілу та перерозподілу суспільного продукту, його перетворення з товарної на грошову форми та навпаки, що при цьому, пов'язане із зміною форм власності. Розрахунки здійснюються на економічній базі кругообігу засобів, які беруть участь у процесі виробництва і є суспільним визнанням того, що саме продукція визначеного підприємства потрібна споживачам. Грошові розрахунки можуть відбуватись як в готівковій формі, так і в безготівковій. Проте перевагу надають саме безготівковим грошовим розрахункам. Це можна пояснити тим, що за умови використання безготівкового розрахунку – досягається значна економія витрат на їх здійснення. Поширення застосування безготівкових розрахунків сприяють банківські установи, у яких також зацікавлена держава – не лише з погляду економічного використання грошових коштів, а й з погляду вивчення, регулювання та контролю грошового обороту [13, с.97].

Безготівковий розрахунок – спосіб оплати різноманітних товарів та послуг, під час якої здійснюється переказ, виначеної платником, суми з рахунку на рахунок одержувача. При цьому вся грошова маса акумулюється в банках, в яких створені умови для контролю за цільовим використанням коштів.

Безготівкові розрахунки – це платежі, які здійснюються без використання грошових купюр чи монет, шляхом перерахування коштів між банківськими рахунками або між електронними гаманцями.

Безготівкові розрахунки з використанням платіжних карток стали зручним

і безпечним способом оплати за товари та послуги. Платіжні операції проводяться значно швидше, що сприяє росту економіки. Випуск та зберігання грошей обходиться державі значно дешевше.

Тільки на зберігання готівкової валюти держава щорічно витрачає майже 1 мільярд гривень. Випуск однієї купюри обходиться від 12 до 60 копійок, а карбування монети від 16 до 18 копійок. Папір для банкнот виготовляють з дорогої імпоротної бавовни [2].

Оплата у формі безготівкового розрахунку можлива за умови дотримання декількох принципів:

- лише за згодою платника;
- на договірних умовах;
- протягом визначеного терміну;
- відповідно до рівня ліквідності (під цим терміном, мається на увазі можливість відразу перевести кошти в готівку без втрати вартості).

У розвитку світової системи безготівкових розрахунків та розвитку банківської системи загалом, одним із найактуальніших питань залишається – поширення безготівкових розрахунків з використанням платіжних карток.

У безготівовому вигляді здійснюються наступні розрахунки:

- з постачальниками і підрядниками;
- з орендодавцями та орендарями;
- з покупцями і замовниками;
- з фінансово-кредитними установами;
- з державними установами та організаціями;
- з цільовими державними фондами;
- з державним та місцевими бюджетами.

Існують різні підходи щодо визначення сутності дефініції «безготівковий розрахунок».

Згідно з Національним банком України: «Безготівкові розрахунки – швидкий, зручний та безпечний спосіб оплатити товари та послуги. Розширення сфери безготівкових розрахунків сприяє прозорості платежів та економічному

росту країни» [19].

Відповідно до ст.341 Господарського кодексу України: «При безготівкових розрахунках всі платежі проводяться через установи банків шляхом перерахування належних сум з рахунку платника на рахунок отримувача або шляхом заліку взаємних зобов'язань та грошових претензій» [9].

Згідно Постанови НБУ «Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг»: «Безготівкові розрахунки – перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів. Ці розрахунки проводяться банком на підставі розрахункових документів на паперових носіях чи в електронному вигляді» [28].

Як зазначає Косенко Т.Г.: «Безготівкові розрахунки застосовуються між підприємствами і організаціями для розрахунків за куплені сировину, матеріали, напівфабрикати, відвантажену продукцію, виконані роботи і т. д. Безготівкові розрахунки використовуються також населенням для внесення вкладів, розрахунків за квартиру і комунальні послуги, оплату товарів та ін. Безготівкові розрахунки здійснюються на основі розрахункових документів встановлених форм – платіжних вимог, платіжних доручень, розрахункових чеків. Безготівкові розрахунки населення здійснюються через ощадні банки, але широкого поширення не набули» [16].

Буряк І.О. зазначає: «Під безготівковими розрахунками слід розуміти перерахування грошових коштів з рахунку підприємства-платника на рахунок підприємства-отримувача. Фінансовим посередником при таких розрахунках виступає банк, який надає послуги своїм клієнтам, у даному випадку підприємствам» [6].

Бутинець Ф.Ф. підкреслює: «Необхідною умовою проведення безготівкових розрахунків є наявність у платника і отримувача коштів рахунку в банку» [7, с. 145].

Югас Е.Ф., Попович М.С. зазначають: «Суть безготівкових розрахунків полягає в тому, що платежі здійснюються шляхом переказу коштів із рахунку платника в банку на рахунок одержувача, тобто шляхом проведення відповідних записів за рахунок учасників розрахунків, оскільки саме безготівкові розрахунки є ланкою, що сполучає кожний суб'єкт господарської діяльності з оточуючим ринковим середовищем, та дозволяє брати участь у процесі виробництва, розподілу та споживання» [44, с. 217].

Савлук М. І. вважає: «Безготівкові розрахунки – це рух грошей по рахунках у банках, коли вони не виходять за межі банківської системи. Це створює можливість контролювати безготівковий оборот, а отже й впливати на відносини економічних суб'єктів банками та органами державного управління» [10, с. 112].

Сідельник О., В'язовий С. дають наступне визначення: «Безготівкові розрахунки – це вид розрахунку між фізичними та юридичними особами (всіма суб'єктами господарювання) на мікро-, мезо-, макрорівнях (у межах певної країни та за її межами), такі розрахункові відносини, які виникають між різними державами, у вигляді перерахунку грошових коштів з рахунку на рахунок у банку чи іншої фінансової організації за допомогою грошової системи, здійснення яких, забезпечує можливість функціонування процесу розширеного циклу відтворення валового продукту» [33, с. 11].

Щетинін А.І. зазначає: «Безготівкові розрахунки – розрахунки, які здійснюються між фізичними і юридичними особами без застосування готівкових грошей шляхом перерахування засобів через банк з розрахункового (поточного) рахунку платника на рахунок їх одержувача» [42, с. 78].

Дянів Р.П. надає своє трактування: «Безготівкові розрахунки – форма грошового обігу, за якою зберігання і рух грошових коштів здійснюється без готівкових грошей, шляхом перерахування грошових сум з рахунку платника на рахунок одержувача» [13, 124].

Отже, із дослідження сутності поняття «безготівкові розрахунки» за авторами та нормативно – законодавчою базою, можна зробити висновок, що в основі всіх трактувань є спільна риса для даної економічної категорії –

перерахування коштів з одного рахунку на інший за участі банку без найменування готівки.

За допомогою системи безготівкових розрахунків, для всіх клієнтів банку створено комфортні з дотриманням розрахункової та договірної дисципліни, із забезпеченням своєчасності та безпеки проведення платежів.

В таблиці 1.1. наведено характеристики переваг безготівкових розрахунків з позиції кожного із учасників даної системи.

Таблиця 1.1.

Характеристики переваг безготівкових розрахунків з позиції кожного із учасників даної системи

Учасник	Класичні переваги	Нові переваги (в умовах пандемії Covid-19) та воєнного стану
Держава	-безготівкові кошти в економіці; -детінізація економіки; -монетизація пільг; -підвищення бази оподаткування; -скорочення витрат на: обслуговування грошового обігу, друк банкнот	-додаткові можливості утримання рівня торговельних процесів та розвитку економіки за допомогою діяльності онлайн ринку
Банки	-зростання комісійного доходу, ліквідності; -розширення клієнтської бази -скорочення операційних витрат (послуги інкасації, роботу касирів)	-активізація переходу населення до дистанційних форм самообслуговування; -стимул до розвитку нових платіжних банківських технологій
Торговці	-збільшення вартості середнього чеку; -підвищення захисту від шахрайських схем; -пропозиція нових сервісів та послуг	-можливості здійснення продаж через онлайн платформи; -зменшення захворюваності серед персоналу
Громадяни	-зручність у використанні; -доступ до додаткових сервісів та можливостей	-можливість здійснення покупок «здому»; -мінімізація ризиків захворіти

Розглянувши переваги безготівкових розрахунків з позиції кожного із учасників даної системи, можна зазначити, що для держави основною перевагою в сучасних умовах функціонування банківської системи є скорочення витрат на обслуговування грошового обігу, друку банкнот та утримання торговельних зв'язків за допомогою онлайн ринку.

Для банківських установ – основною перевагою безготівкових розрахунків

є збільшення комісійного доходу, який являється одним із основних та неризикованих джерел формування прибутку через скорочення операційних витрат. А також, збільшення клієнтської бази та активізації населення до дистанційних форм здійснення платежів.

Для сфери торгівлі, безготівкові розрахунки, забезпечують здійснення платежів через онлайн платформи.

Для громадян, перевагами безготівкових розрахунків, в першу чергу, є зручність щодо здійснення платежів не виходячи із дому або місця роботи.

Отже, безготівкові розрахунки – це одноразові, або регулярні перерахування певної суми коштів з рахунку платника на рахунок одержувача коштів, а також перерахування банківськими установами коштів за дорученням підприємства і фізичних осіб коштів, що внесені ними готівкою до каси банку на рахунки одержувачів коштів.

1.2. Види, форми та принципи організації безготівкових розрахунків

На світовому ринку у сфері грошово-кредитного обігу закономірно відбувається інноваційна трансформація, яка веде до переходу на інноваційні безготівкові розрахунки, до відмови від готівкових розрахунків, а також розбудови глобальної безготівкової економіки. Саме безготівкові розрахунки є важливим елементом у фінансово-економічному середовищі кожної прогресивної країни, що дозволяє не тільки зменшити грошові потоки, але й прискорити комерційну взаємодію між суб'єктами господарської діяльності, що власне, допомагає знизити рівень тіньової економіки, стимулювати розвиток електронного комерції та онлайн-технологій, тим самим, забезпечити впровадження нових видів послуг на фінсовому ринку.

Класифікувати безготівкові розрахунки підприємств можна залежно від призначення платежу, способу реалізації платежу та способу його отримання, а

також місця проведення платежу.

За призначенням платежу безготівкові розрахунки включають розрахунки за товарними операціям, тобто, розрахунками за товари, роботи і послуги. Дана сфера розрахунків становить більшу частину грошового обороту в державі й обслуговує поточну фінансово - господарську діяльність підприємств.

Розрахунки за нетоварними операціями, тобто за такими фінансовими операціями: з бюджетами різних рівнів, з кредитною системою, зі сплатою штрафів та фінансових санкцій. Такі розрахунки здійснюються після продажу продукції, за кінцевим результатом завершення кругообігу коштів підприємства.

За місцем проведення безготівкових розрахунків можна віднести: внутрішньодержавні, тобто, в межах однієї країни та міждержавні – це розрахунки, що проводяться між суб'єктами господарювання, що знаходяться у різних країнах.

Що стосується класифікаційної ознаки безготівкових розрахунків за способом реалізації, то тут, слід відзначити прямі безготівкові розрахунки, які здійснюються лише між постачальниками; транзитні (розрахунки за наявності проміжних суб'єктів).

За способом отримання платежу, безготівкові розрахунки можуть бути гарантовані, тобто, забезпечені гарантією платежу за рахунок депонування коштів та негарантовані – в тому випадку, коди вказаний платіж не гарантується за даним видом розрахунків.

Готівкова та безготівкова форми розрахунку мають визначений зв'язок. При отриманні виручки за реалізовану продукцію безготівковими коштами, суб'єкт господарювання повинен отримати, в установленому законодавством порядку, у банківській установі готівку для забезпечення покриття поточних витрат, а саме: виплату авансів та заробітної плати працівникам, забезпечення покриття витрат на господарські потреби, здійснення виплат на відрядження, тощо. Підприємства, що займаються торгівлею та провадять діяльність у сфері обслуговування, реалізуючи товари, роботи та послуги отримують оплату за попередньовказане, переважно у формі готівки.

Суб'єкти, що здійснюють підприємницьку діяльність мають можливість рахунки як в національній, так і в іноземній валюті. Зокрема в національній валюті, підприємства можуть відкрити такі рахунки:

- поточні – рахунки для здійснення поточних розрахункових операцій;
- бюджетні – рахунки, для обліку коштів, що були отримані з бюджету;
- кредитні – рахунки для обліку кредитів, що видані банком;
- депозитні – рахунки, що необхідні для зберігання грошових вкладів.

Особливістю відкриття рахунків в іноземній валюті є те, що вони можуть бути поточними для забезпечення операційної діяльності, розподільчими – для попереднього зарахування коштів в іноземній валюті та кредитними – для ведення обліку виданих банком кредитів; депозитні рахунки призначені для обліку розміщених грошових коштів від вкладників.

Безготівкові банківські розрахунки можуть здійснюватися через різні форми: розрахунки платіжними дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями, з використання акредитивів, векселями; з використання інкасових доручень (розпорядженнями) [23, с. 647].

Платіжне доручення – це письмове доручення власника банківського рахунку, перерахувати суму з власного рахунку на рахунок отримувача коштів.

Організацію безготівкових розрахунків за платіжними дорученнями представлено на рисунку 1.1.

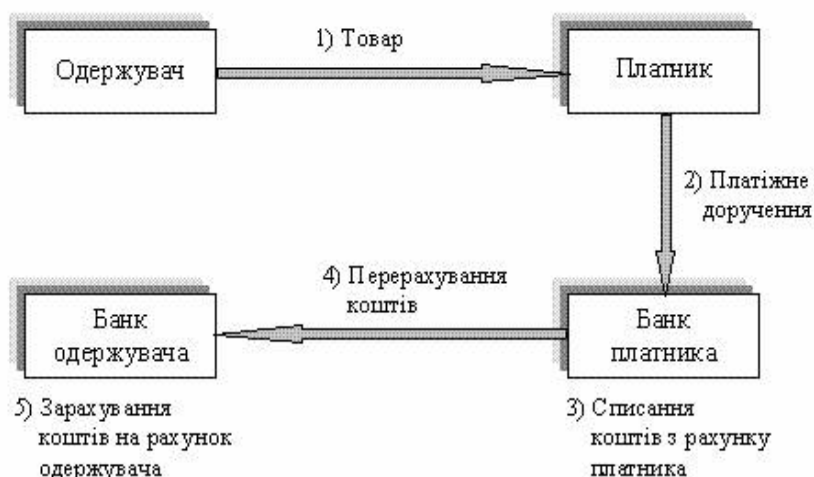

Рис. 1.1. Організація безготівкових розрахунків за платіжними дорученнями

В основі розрахунків платіжними дорученнями закладено відвантаження

постачальником товарів, виконання робіт або послуг, виставляючи рахунок. В свою чергу покупець подає платіжне доручення, до банку (який його обслуговує). Після подання платіжного доручення, банк списує з рахунку покупця кошти, згодом повідомляючи його про факт списання. Також в обов'язки банку покупця входить передати платіжне доручення в банк постачальника. Відповідно, після надходження платіжного доручення до банку постачальника, відбувається зарахування коштів на рахунок та повідомлення постачальника про зарахування коштів на його банківський рахунок.

Мінфін наказом від 13.12.2022 р. №430 (zareєстрований в Мін'юсті 28.12.2022 р. за №1694/39030) вніс зміни до:

- порядку відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України;
- порядку казначейського обслуговування державного бюджету за витратами;
- порядку казначейського обслуговування небюджетних рахунків [31].

Платіжна вимога-доручення – це комбінований вид розрахункового документу, що об'єднує, відповідно, платіжну вимогу та платіжне доручення. Частина документу «платіжна вимога» заповнює одержувач, а другу частину – «доручення» – заповнює платник при згоді на оплату.

На рисунку 1.2 представлено організацію розрахунків платіжними вимогами-дорученнями.

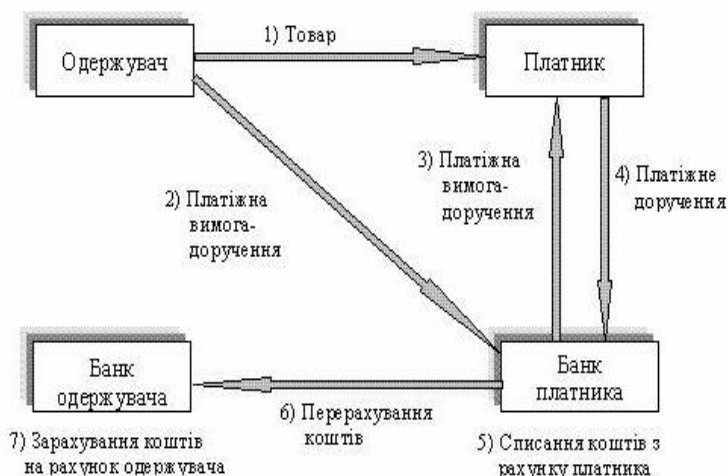

Рис. 1.2. Організація розрахунків платіжними вимогами-дорученнями

Механізм здійснення розрахунків вимогами-дорученнями заключається в таких складових як:

1. Відбувається відвантаження постачальником товару покупцеві.
2. Разом із документами по відвантаженому товару, постачальник передає покупцю платіжну вимогу-доручення до оплати.
3. Покупець, в свою чергу, передає банку, що його обслуговує, вимогу-доручення для здійснення переказу коштів.
4. Банк, який обслуговує покупця, списує кошти з банківського рахунку та надсилає повідомлення з випискою покупцю.
5. Банк покупця надає банку постачальника платіжну вимогу-доручення, згідно якої здійснюється зарахування коштів на банківський рахунок постачальника, а також повідомляється про зарахування коштів, в тому числі з випискою з рахунку.

Згідно Національного банку України: «Чек – це документ, який містить нічим не обумовлене письмове розпорядження власника рахунку (чекодавця) банку-емітенту, у якому відкрито його рахунок, про сплату чекодержателю зазначеної в чеку суми коштів» [19].

На рисунку 1.3 представлено організацію розрахунків чеком

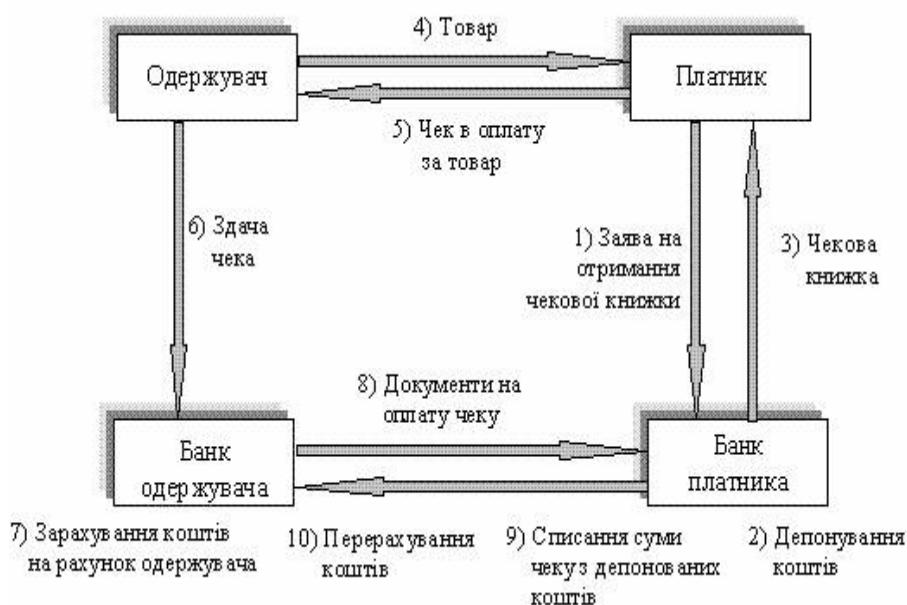

Рис. 1.3. Організація розрахунків чеком

В основі організації розрахунків чеками закладено алгоритм передачі

постачальником товару покупцеві, а покупцем – чеку постачальнику. Наступним етапом є передача чеку у свій банк, який має передати даний документ у банк продавця. Банк, що обслуговує платника, списує кошти з рахунку покупця з відповідним повідомленням про списання коштів, в свою чергу, банк платника здійснює переказ банку постачальника кошти для зарахування на банківський рахунок постачальника, з подальшим повідомленням про надходження коштів.

Згідно Постанови НБУ «Про затвердження Положення про порядок здійснення операцій з чеками в іноземній валюті на території України» від 21 лютого 2001 р. за № 152/5343: «На території України розрахунки між резидентами за допомогою чеків в іноземній валюті забороняються. Використання чеків в іноземній валюті при розрахунках за зовнішньоекономічними операціями суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України дозволяється, якщо: у зовнішньоекономічному договорі зазначено, що чек виписується нерезидентом на резидента, які є сторонами договору; чек виписаний нерезидентом для сплати за товар або для використання його як застави згідно з чинним законодавством України або гарантії забезпечення виконання зобов'язань перед резидентом» [30].

Наступним різновидом безготівкових розрахунків є акредитив.

Кузенко Т.Б. дає наступне визначення: «Акредитив – це договір, що регламентує взаємовідносини між клієнтом (заявником акредитива), банком-емітентом, бенефіціаром і виконавчим банком з приводу обміну документів, які відповідають умовам акредитива на платіж на користь його заявника» [40, с. 33].

Організація розрахунків акредитивом представлена на рисунку 1.4.

Схема здійснення розрахунків із використанням акредитивів включає доручення покупцем своєму банку відкрити акредитив. Після чого банк постачальника повідомляє постачальника про відкриття акредитива і тоді аж відбувається відвантаження товару.

Рис. 1.4. Організація розрахунків акредитивом

Далі покупець сповіщає банк про виконання умови акредитива, після чого банк, який обслуговує покупця, здійснює переказ суми коштів з акредитива, а банк постачальника відповідно зараховує дані кошти на рахунок постачальника та повідомляє клієнта про це. Акредитиви можуть бути таких видів: покривний, непокривний, відзивний, безвідзивний (додаток К).

Сабліна Н.В. зазначає: «Вексель – це письмове безумовне зобов'язання (боргова розписка) стандартної форми, що дає право її власнику вимагати сплати визначеної у векселі суми від особи, яка є платником за векселем, у відповідний строк і у відповідному місці. Предметом вексельного зобов'язання можуть бути тільки гроші» [40, с. 36].

Згідно Постанови НБУ «Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг»: «Простий (соло-вексель) – це вексель, який містить зобов'язання векседавця сплатити у визначений термін визначену суму грошей власнику векселя (векселедержателю); переказний (тратта) – це вексель, який містить письмовий наказ однієї особи (юридичної або фізичної) іншій сплатити у зазначений термін визначену суму грошей «третьої» особі; доміцильований – вексель, у якому зазначене місце оплати не збігається з місцем проживання векселедержателя;

місцевий – вексель, який підлягає оплаті в місцезнаходженні векселедержателя» [28].

Вексельна форма розрахунків представлена на рисунку 1.5.

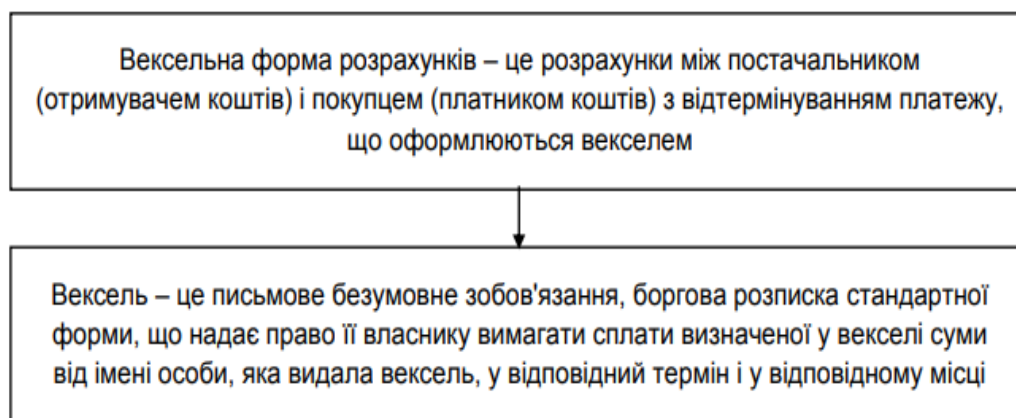

Рис. 1.5. Вексельна форма розрахунків

Як зазначає Сотченко Є.В. «Платежі в режимі «on-line» – електронний платіж тільки одержує своє визнання і ще не так широко поширений. Використовується наступний механізм: клієнт банку - платник дає наказ своєму банку, використовуючи певний шифр, списати грошову суму з підконтрольного йому рахунку і зарахувати її на рахунок постачальника. Такі платежі здійснюються за допомогою всесвітньої мережі «Інтернет». Вірніше сказати, що клієнт банку ввівши «пароль» сам керує своїм рахунком. На відміну від кредитних карток, у цього способу більш широкі можливості, хоча вони і вимагають більш високих знань» [35].

Отже, з проведеного дослідження можна зробити висновок, що основними формами безготівкових розрахунків у банківській системі є: платіжні вимоги, платіжні вимоги – доручення, чеки, векселя, акредитиви. Що стосується організації безготівкових платежів, то слід зазначити, що в основі стоїть базовий спосіб здійснення платежу, а саме – перерахунок грошових коштів з банківського рахунку платника, на рахунок постачальника зі здійсненням відповідних записів. Відповідно до характеру платежу, порядкові кредитування та інших умов переказу коштів, вони здійснюються по різних рахунках суб'єктів господарювання, а саме: поточних, позичкових та рахунках фінансування

капітальних вкладень. Вищенаведений спосіб платежу відрізняється плановими платежами, розрахунки по яких проводяться за певний період, згідно до плану поставок, а не окремо по кожній поставці матеріальної цінності. Альтернативою цьому виду платежу є залік взаємовимог, використовуючи який зараховуються взаємні борги суб'єктів підприємницької діяльності, а перераховується лише різниця, шляхом записів по рахунках. Використання однієї з форм розрахунків має характерні особливості господарських взаємовідносин підприємств та організацій, спрямовуючи до прискорення грошового обігу у розрахунках, забезпечення безперервності та безперебійності проведення платежів, а також до зміцнення договірної дисципліни.

Варто зауважити, що Національний Банк України одноосібно встановлює перелік правил та вимог, якими регулюється процес здійснення безготівкових розрахунків, а особливо сприяє їх надійності та безпеці.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ В УКРАЇНІ

2.1. Дослідження сучасного стану безготівкового грошового обороту в Україні

Протягом травня 2022 року кількість безготівкових та готівкових операцій з використанням платіжних карток, які були емітовані українськими банками, як в Україні, так і за її межами, досягла 637 млн на суму 573,7 млрд грн. Порівнявши з січнем 2022 року (довоєнний період), то можна дійти висновку, що кількість операцій несуттєво зменшилась (саме на 3,4%), в той же час значно збільшилась сума, на яку було здійснено перекази (на 31,5%).

Впродовж того ж травня 2022 року, кількість операцій з використанням карток, саме на території України було здійснено 582 млн операцій на загальну суму 502,4 млрд грн, що власне, свідчить про зменшення кількості операцій на 7,5% та збільшенням за сумою на 20,4%, в порівнянні із результатом січня 2022 року.

Суми отримань готівкових коштів в банкоматах та оплачених товарів та послуг, в платіжних терміналах торговельної мережі за допомогою карток, у травні 2022 року, склала – 57,5 млрд грн (в січні, того ж року – 7 млрд грн), що пояснюється значним зростанням кількості громадян України, які тимчасово переселились через повномасштабне вторгнення та проведення бойових дій.

Власне, безготівкові операції із платіжними картками, за вищенаведений період, зменшились у кількості (на 2,3% – до 588 млн), проте збільшилась сума проведених розрахунків (на 43,0% – до 395,0 млрд грн).

Проведений аналіз розподілу безготівкових операцій, зокрема за їхніми видами свідчить про те, що валова частка операцій із використанням карток, як і

раніше, припадало:

- за кількістю – на розрахунки в торговій мережі – 53,9%, що еквівалентно 317 млн. Їхня сума становила практично чверть від усіх безготівкових операцій, а саме – 24,5%;

- за сумою – на перекази з однієї картки на іншу – 57% (або 225,2 млрд грн). Вони становили 14% від обсягу здійснених платежів.

Оплата товарів і послуг в Інтернет-мережі в травні 2022 року теж становила більше чверті від усіх здійснених операцій із платіжними картками за кількістю (27 %), а також шосту частину за сумою (16,2%) та склала 64 млрд грн.

Для об'єктивності дослідження, варто зауважити, що середня сума однієї операції в травні 2022 року склала:

- в торговельній мережі – 306,00 (в січні – 260 грн);
- на перекази з однієї картки на іншу – 2709 грн (в січні – 1507 грн);
- на оплату товарів та послуг в Інтернеті – 404 грн (в січні – 392 грн).

На зростання середніх сум проведених безготівкових операцій у травні 2022 року, порівняно із січнем 2022 року, безпосередньо вплинула війна, що супроводилось масовим переміщенням громадян на тимчасове проживання закордоном, зростання курсів валют та інші політичні та економічні чинники.

Динаміка кількості клієнтів та рахунків в банках України за 2020 – 2022 роки представлено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка кількості клієнтів та рахунків в банках України за 2020 – 2022 роки [додаток Е, Ж, З]

Показник	Роки			Абсолютне відхилення, тис. грн.	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021
Кількість клієнтів, з них:	6,4	72,2	79,4	65,8	7,2
- суб'єкти господарювання, млн. осіб, них:	5,3	5,6	6,0	-0,3	0,4
- вкладні, з них:	0,1	0,07	0,05	-0,03	-0,02
- в іноземній валюті, %	0,006	0,005	0,004	-0,001	-0,001
- в національній валюті, %	0,08	0,06	0,04	-0,02	-0,02
- поточні, з них:	5,2	5,5	5,9	0,3	0,4
- в іноземній валюті, %	1,2	4,2	4,4	3,0	0,2

- в національній валюті, %	4,0	1,3	1,5	-2,7	0,2
- фізичні особи, млн. осіб, з них:	119,3	136,3	154,2	17,0	17,9
- вкладні, з них:	16,4	16,4	15,6	0	-0,8
- в іноземній валюті, %	1,0	0,5	1,05	-0,5	1,0
- в національній валюті, %	1,5	15,9	14,6	14,4	-1,3
- поточні, з них:	102,4	119,9	138,6	17,5	18,7
- в іноземній валюті, %	11,4	10,7	12,6	-0,7	1,9
- в національній валюті, %	91,5	109,2	126	17,7	16,8
Кількість рахунків, з них:	124,6	142,0	160,2	17,4	18,2

Проаналізувавши динаміку кількості клієнтів та рахунків в банках України за 2020 – 2022 роки, які використовують безготівкові розрахунки, можна зазначити, що в 2021 році, кількість клієнтів зросла на 65,8 млн. осіб, а в 2022 – лише на 7,2 млн. осіб.

Загальна кількість рахунків відкритих в банківських установах збільшилася на 17,4 млн. одиниць, а в 2022 – на 18,2 млн. одиниць, порівняно з попереднім періодом.

Серед юридичних осіб від’ємну динаміку мають як вкладні рахунки в 2021 та 2022 роках як в національній так і іноземній валюті.

Поточні рахунки юридичних осіб в національній валюті за 2021 рік збільшилися на 3%, порівняно з 2020, а в 2022 – на 0,2%. Щодо іноземної – то в 2021 році їх частка зменшилася на 2,7%, порівняно з 2020 роком, а в 2022 – збільшилася на 0,2%, порівняно з 2021 роком. В 2021 році зменшилася частка вкладних та поточних рахунків фізичних осіб в іноземній валюті.

Проте в 2022 році частка вкладних та поточних рахунків фізичних осіб в іноземній валюті збільшилася: поточних на 1,9%, а по вкладних на 1% відповідно. Варто зазначити, що частка в національній валюті по вкладних рахунках зменшилася на 1,3%, а по поточних – збільшилася на 16,8%, порівняно з 2021 роком.

Станом на 31 травня 2022 року, сумарна кількість емітованих банками платіжних карток на території України склала 103,6 млн штук. Що є на 13,0% більше тієї кількості, яка була в січні 2022 року.

За підсумками травня 2022 року загальна кількість емітованих платіжних карток в Україні досягла 103,6 млн шт. Це на 13% більше порівняно з довоєнним

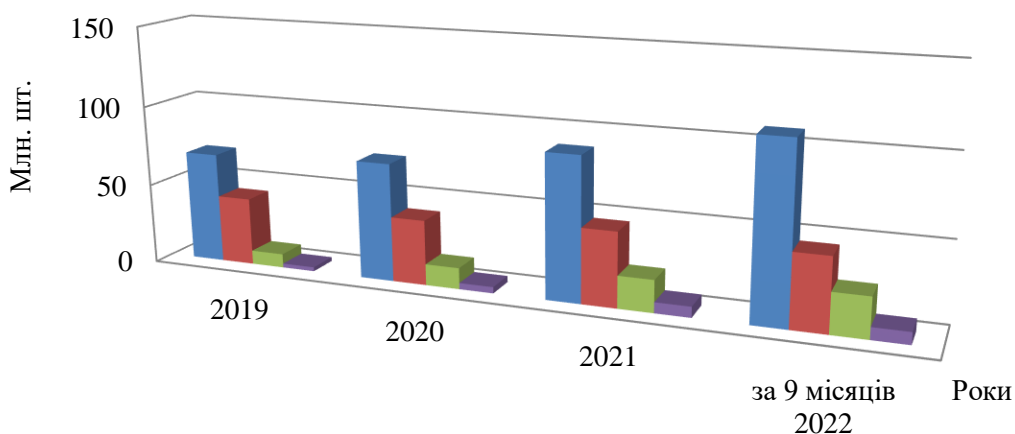
січнем 2022 року. Проте, за це й же досліджуваний період, кількість платіжних карток, якими здійснювались платежі щомісяця – зменшилась на 11%, що еквівалентно 800 тисячам карток.

Навіть на умови скорочення загальної кількості токенизованих та безконтактних карток (на 15,0% та 6,0% , відповідно), вони залишаються популярними серед українців, їхня частка серед всіх активних платіжних карток складає практично 60% (у січні цього року – 58%).

Загалом на сьогоднішній день, приблизно кожна шоста активна картка є токенизованою, а безконтактною – практично кожна друга, серед усього обсягу.

Внаслідок цього, трохи менше однієї п'ятої частини платіжних операцій були здійснені в торговельній мережі, за умови фізичного зчитування даних з носія, а решта операцій були – безконтактними (платежі здійснювались за допомогою смартфонів, смарт-годинників та інших гаджетів, а також безконтактною картокою) в загальній сумі – 79,2 млрд грн.

Аналіз платіжних карток в Україні за 2019 – 2022 роки відображено на рисунку 2.1 [Додаток А, Б, В, Г].

	2019	2020	2021	за 9 місяців 2022
■ Загальна кількість емітованих платіжних карток в обігу	68.9	73.4	89.1	108.8
■ Активні платіжні картки	42.2	40.4	46.3	45.2
■ Безконтактні платіжні картки	8.6	13.2	20	24.9
■ Токенизовані платіжні картки	2.5	3.9	6.7	7.5

Рис. 2.1. Аналіз платіжних карток в Україні за 2019 – 2022 роки

За аналізований період, кількість емітованих платіжних карток українськими банками, має зростаючу динаміку (рис. 2.1). В 2020 році їх кількість зросла на 4,5 млн. штук, а в 2020 – на 15,7 млн. штук. Також, варто зазначити, що в 2019 році їх кількість у відносному значенні збільшилася на 16%; 2020 – на 8% і в 2021 – на 21%, порівняно з попереднім періодом. Можна зробити висновок, що попит на електронні засоби платежів невідмінно зростає, відповідно комерційні банки здійснюють їх випуск. Попит на платіжні картки зріс також через пандемію COVID – 19 та війну.

Кількість безконтактних платіжних карток стрімко зростає, якщо розглянути динаміку за 9 місяців 2022 року, то їх кількість зросла на 4,9 млн. штук порівняно з 2021 роком. Попит масе на даний вид карток залежить від зручності їх використання, варто тільки прикласти смарт карту до зчитувального пристрою і відповідно оплата здійснена. Їх кількість в 2020 році зросла на 4,6 млн. штук. (або 73%), в 2021 – на 6,8 млн. штук (на 54%), а в 2022 році за 9 місяців на 4,9 млн. штук (на 24,5%), порівняно з попереднім періодом.

Проаналізуємо динаміку структури платіжних карток у розрізі карткових платіжних систем за 2020 - 2021 (таб. 2.2).

Таблиця 2.2

Аналіз структури карток у розрізі карткових платіжних систем за 2019 – 2021 роки [19]

Назва карткової платіжної системи	Роки						Відхилення, за часткою	
	2019		2020		2021		2020/ 2019	2021/ 2020
	Млн. шт.	%	Млн. шт.	%	Млн. шт.	%		
Mastercard	47,2	68,5	47,6	64,8	50,7	56,9	-3,7	-7,9
VISA	21,0	30,5	25,2	34,4	37,8	42,4	3,9	8,0
ПРОСТІР	0,6	1,0	0,6	0,8	0,6	0,7	-0,2	-0,1
Інші	*	0,1	*	0,1	*	0,1	0	0

* - становить незначну кількість

Проаналізувавши структуру карток у розрізі карткових платіжних систем за 2019 – 2021 роки, можна зробити висновок, що найбільша частка серед зазначених карток належить Mastercard: в 2019 – 68,5% від загальної суми; в 2020 – 64,8% і в 2021 – 56,9%. Хоча динаміка частки є спадаючою, проте, більше

половини всіх карток саме належить Mastercard.

Кількість карток платіжної системи VISA зросла в обігу, так в 2020 році їх кількість збільшилася на 3,9 млн. штук., порівняно з 2019 роком, а в 2021 році – на 8 млн. штук, порівняно з 2020 роком. Впродовж 2020 – 2021 року більшість клієнтів карткового використання належить платіжній системі VISA. Також, слід зазначити, що саме пандемія COVID – 19 пришвидшила перехід українців, які раніше не рахували за потрібне використовувати платіжні картки, на карткові розрахунки.

Більша частина платіжних карток в Україні – це особисті платіжні картки. В 2019 році їх частка становила 99% і у 2020 – 2021 роках – 98%. Проте, корпоративному секторі належить незначна частка.

Так, у березні 2022 року для операцій було використано 8,9 млн. безконтактних платіжних карток. Це на 16,0% більше порівняно з січнем 2021 року. Кількість активних токенизованих платіжних карток, у березні 2022 року становила майже 2,5 млн шт. Це на 11,2% більше, якщо порівнювати з січнем 2021 року.

Безготівкові операції, проведені в травні 2022 року із використанням платіжних карт по сумі складала майже 69,0% від загального обсягу операцій, що здійснили за допомогою платіжних карток (у січні, цього ж року, даний показник досягав 63,0%). Тим часом, частка операцій за кількістю залишилась на тому ж рівні – 92,0%, що означає, що 92 операції зі 100 були безготівковими.

Через військові дії, які відбуваються на території України, станом на травень 2023 року, порівняно із січнем 2022 року, кількість активних POS-терміналів зменшилася на 13,7% або до 331,5 тис. шт. і кількість банкоматів також зменшилася – на 16,6% або до 15,3 тис. шт. Також, наслідком військових дій стало скорочення кількості пунктів продажу та надання послуг, щодо обслуговування платіжних карток. І їх кількість скоротилася до 273,2 тис. або на 13%.

Отже, можна зробити висновки, що саме пандемія та війна змусила українців все більше використовувати безготівкові розрахунки. В умовах війни

українці продовжують надавати перевагу безготівковим операціям із платіжними картками, так як даний вид розрахунку є досить зручним та безпечним.

2.2. Аналіз обсягу безготівкових розрахунків АТ «Акцент Банк» за 2019 – 2021 роки

Акціонерне товариство «Акцент-Банк» (далі АТ «А-Банк», згідно статуту) є правонаступником всіх прав, зобов'язань та майна – Закритого акціонерного товариства «Акцент-Банк», яке було таким же правонаступником Закритого акціонерного товариства «Український кредитний банк», який в свою чергу, був правонаступником прав та обов'язків Київського приватного банку «Київприватбанк» (створеного в Україні у 1992 році). Назву банку було змінено на Акціонерне товариство «Акцент-Банк» у 2018 році, чому передувало внесення змін до чинного законодавства, а також у червні 2020 року змінилась форма його організації, а саме з публічного акціонерного товариства – на приватне акціонерне товариство.

Основним видом діяльності, згідно установчих документів, визначено – діяльність із залучення депозитних коштів, відкриття та ведення банківських рахунків клієнтів, надання гарантій та кредитів фізичним та юридичним особам, здійснення розрахунково-касового обслуговування, а також проведення операцій, що пов'язані з іноземною валютою та цінними паперами.

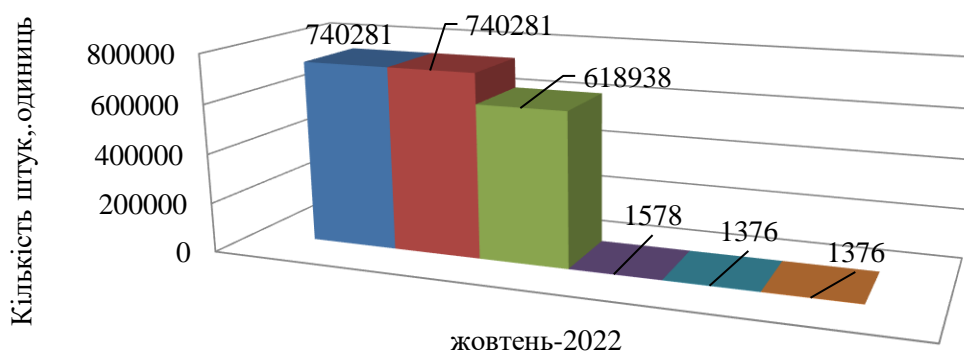
Діяльність досліджуваної банківської установи регулюється Національним банком України (скорочено - НБУ), що видав банківську ліцензію під №16 від 26.10.2011 року, для провадження діяльності та здійснення банківських операцій. Банк АТ «А-Банк» входить до дежавної системи гарантування вкладів в Україні та володіє статусом спеціалізованого банку, а саме – «ощадний банк».

5 березня 2020 року Банк набув статус системно важливого банку. Для системно важливих банків діють підвищені вимоги щодо певних нормативів та додаткового до нормативного значення достатності основного капіталу буферу системної важливості, що покликані забезпечити додатковий запас їх стійкості.

Загальна кількість карток, емітованих українськими банками, станом на 01 січня 2023 року становила 109,8 млн.

За даними Національного банку України АТ «А – Банк» серед Топ-15 банків за кількістю активних карток, жовтень-2021 до жовтня-2022 знаходиться на 7 місці (додаток Р).

Наочно розглянути динаміку безготівкових розрахунків АТ «А – Банк» за платіжними картками (активними і в обігу) та кількості терміналів торговельних і в тому числі безконтактних станом на 01.10.2021 – 01.10.2022 роки можна на рисунку 2.2 (додаток Р).

	жовтень-2022
■ Кількість електронних платіжних засобів, термін дії яких не закінчився (в обігу)	740281
■ активні картки на 1.10.22	740281
■ активні картки на 1.10.21	618938
■ Всього платіжних терміналів	1578
■ з них торговельні	1376
■ із них безконтактні	1376

Рис. 2.2. Динаміка безготівкових розрахунків АТ «А – Банк» за платіжними картками (активними і в обігу) та кількості терміналів торговельних і в тому числі безконтактних станом на 01.10.2021 – 01.10.2022 роки [37].

Розглянувши динаміку активних карток АТ «А – Банк» на 01.10.2021 – 01.10.2022 роки, можна зробити висновок, що їх кількість в жовтні 2022 року збільшилася на 121343 штук одиниць, порівняно з жовтнем 2021 року, що свідчить про користування попитом серед клієнтів банку.

Всього платіжних терміналів АТ «А – Банк» станом на жовтень 2022 року становив 1578 одиниць, з них торговельних 1376 одиниць – це 87,2% від всього обсягу. Також, слід зазначити, що всі торговельні картки АТ «А – Банк», на жовтень 2022 року є безконтактні.

На першому місці по безготівкових розрахунках знаходиться АТ КБ «ПриватБанк»; на другому місці – АТ «Ощадбанк»; на третьому – АТ «Універсал банк»; на четвертому – АТ «Райффайзен Банк»; на п'ятому – АТ «ПУМБ»; на шостому – АТ «Альфа-Банк» і на сьомому – АТ «А – Банк». Можна зробити висновок, що досліджуваний банк користується попитом серед клієнтів щодо використання платіжних карток, їх надійності та захищеності.

Організація даного виду безготівкових розрахунків полягає в тому, що Торговець (на далі – Клієнт) зобов'язується здійснювати продаж товарів, а саме робіт та послуг Держателям платіжних карток (на далі – Платників), на визначених умовах шляхом безготівкової оплати та ініціювання Платником грошових переказів з клієнтського рахунку в банківській установі, спеціально для обслуговування якого випущена платіжна картка, а Еквайр (далі – Банк), зобов'язується перед своїм Клієнтом виконати операції за розрахунками із застосуванням платіжних карток, що проводяться під час продажу товарів, робіт та послуг Платниками, передати Клієнту необхідне для здійснення розрахунків устаткування, а також здійснити всі заходи із організації переказів визначених сум коштів на поточний рахунок Клієнта банку.

Новою послугою безготівкових розрахунків в АТ «Акцент - Банк» є еквайринг. Вищезазначена послуга дозволяє суб'єкту підприємницької діяльності прийняти оплату за продані ним товари чи надані послуги, за допомогою безготівкового розрахунку платіжною картою через банківський термінал.

Оплату можна здійснити Електронними платіжними засобами всіх видів платіжних систем, зокрема Mastercard, Visa, Простір, які мають такі ознаки платіжності: платіжний засіб повинен належати до однієї із вище перелічених платіжних систем, на ньому повинен бути нанесений термін дії (а саме місяць і рік), який ще не минув [20].

Перелік платіжних карток АТ «Акцент - Банк», через які можна здійснювати безготівкові розрахунки та умови їх обслуговування наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Платіжні картки АТ «Акцент - Банк» станом на 01.04.2023 року та умови їх використання [20]

Назва картки	Умови використання картки
Кредитна картка «Зелена»	Кешбек до 20% Кредитний ліміт до 200000 ₴ Пільговий період до 62 днів Срібний призер FinAwards 2022 «Народний банк» Безкоштовне смс сповіщення Кешбек до 20% Відсоток на залишок 4% (з 01.04.2022 р. тимчасово призупинено нарахування) Перша в Україні вертикальна карта з PayPass і чіпом Строк кредитування до 20 років Реальна річна процентна ставка – від 49,34 до 62,39%
Дебетова картка «Жовта»	Кешбек до 20% Обслуговування в рік - безкоштовно Випуск картки - безкоштовно Срібний призер FinAwards 2022 «Народний банк» Бронзовий призер FinAwards 2022 «Краща платіжна картка» Зняття готівки в банкоматі банку безкоштовно Зняття готівки в касі банку безкоштовно Зняття готівки в банкоматі іншого банку безкоштовно Зняття готівки за кордоном 3%
Кредитна картка «АТБ»	Кредитний ліміт до 200000 ₴ Пільговий період до 62 днів Річна % ставка 40,8% Щомісячна комісія по кредиту 3,4%
Кредитна картка «Platinum»	Кешбек до 20% Кредитний ліміт до 500000 ₴ Пільговий період до 62 днів Срібний призер FinAwards 2022 «Народний банк» Індивідуальне банківське обслуговування Пакет послуг Консьерж сервіс Доступ до сервісів безпосередньо від платіжної системи Mastercard Строк кредитування до 20 років

Картка «Українці разом»	Кредитний ліміт від 1000 до 200000 ₪ Базова процентна 3,4% за місяць Кешбек на обрані категорії до 20% Пільговий період 62 дні Обслуговування - безкоштовне
-------------------------------	---

На другому етапі проведення розрахунків, Клієнт приєднується до Умов та правил надання банківської послуги через підписання заяви на оформлення/зміни послуги Еквайрингу (далі – Заява) у паперовому та електронному вигляді, які в сукупності із заявою Клієнта про доєднання до послуги еквайрингу становляться – Договором.

Комісія утримується Банком під час відшкодування коштів Клієнтові, відповідно до Тарифів, що зазначені у даних правилах, за здійснення розрахункового обслуговування платіжних операцій за торговим еквайрингом.

Сторони мають право визначити відмінний від передбачених цими правилами тариф, який визначається Заявою про надання послуги Еквайрингу. Клієнт доручає Банку утримувати комісійну винагороду без окремого доручення або розпорядження Клієнта з поточного рахунку Клієнта, відкритого у Банку, та/або із суми відшкодування на користь Клієнта.

Також, варто зауважити, що за виконання операцій з розрахунками за використання платіжної картки у торгових POS-терміналах, в термін до 5 числа місяця, наступного за звітним, Банком утримується додаткова щомісячна комісія з Клієнта, що визначається цими правилами.

Якщо Клієнт застосовує додаткову послугу з використанням сервісів ПРРО, тоді Банк, в якому він обслуговується, має право стягувати комісію одним платежем в сумі щомісячної комісії за виконання операцій за розрахунками, що пов'язані з використанням платіжних карток у торгових POS-терміналах та за кожне використання сервісу у програмної реєстрації розрахункових операцій в терміналі, в тому ж розмірі.

Станом на 01.01.2023 А-банк мав 215 відділень. Протягом 2022 року було зачинено 24 установи, а загалом за 5 років мережа збільшилась на 4 відділення. За даними Національного банку України продемонструємо, що емітентами електронних грошей станом на 01.01.2023 року є такі банки: АТ «Сенс Банк»,

ПАТ АБ «УкргазБанк» та ПАТ «МТБ Банк». Вони надають послуги з випуску електронних грошей та виконання платіжних операцій з ними, у тому числі відкриття та обслуговування електронних гаманців.

Отже, з проведеного аналізу можна зробити висновок, що обсяг безготівкових розрахунків АТ «А – Банк» збільшується та користується попитом серед населення, щодо інструментів проведення безготівкових операцій, а саме, за рахунок платіжних карток. Тобто, клієнти банку довіряють надійності безготівкових розрахунків через платіжні картки. Також, новим безготівковим розрахунком АТ «Акцент - Банк» став еквайринг. Ця послуга дає можливість суб'єкту господарювання приймати оплату за товари та послуги у безготівковій формі на власний розрахунковий рахунок через термінали за допомогою платіжної карти.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ПЛАТЕЖІВ

3.1. Проблеми організації безготівкових розрахунків в Україні

Вагомою передумовою, яка позитивно впливає на стабільний розвиток економіки держави є організація та розвиток безготівкових грошових коштів, саме тому необхідно формувати найбільш ефективний механізм для реалізації та регуляції безготівкового грошового обороту за участі суб'єктів господарювання. Основними проблемами, якою супроводжується здійснення безготівкового грошового обігу є неосконалість нормативно-правового забезпечення та високий ризик невиконання суб'єктами підприємництва взаємних зобов'язань.

Як зазначає Костюнік О.В. та Побережна В.В.: «У сучасних умовах ринкової економіки існують такі основні проблеми для розвитку і організації системи безготівкових грошових коштів на підприємствах України як оптимізація і систематизація форм безготівкових грошових коштів та їх організація, знаходження нових механізмів організації безготівкових грошових коштів, які в подальшому сприяли б подоланню кризових явищ, використання безготівкових розрахунків у господарському обороті та досконалої їх організації, прискорення та інтенсифікація грошових коштів» [17].

Проте, із початком пандемії COVID-19, більшість суб'єктів господарювання та фізичних осіб змушені були перейти на безготівкові розрахунки, так як, відвідування відділень банку було обмежено. В свою чергу банківські установи плідно попрацювали над безготівковими розрахунками та створення умов розрахунків в онлайн режимі.

Проте, в Україні, досить малий відсоток суб'єктів господарювання, які здійснюють безготівкові розрахунки за рахунок векселів. Адже, саме, векселі є

борговими зобов'язаннями і відіграють значну роль в простроченій кредиторській заборгованості за товари, роботи і послуги надані продавцем. Власне, саме дана форма безготівкового розрахунку здатна забезпечити значно ефективнішу систему боротьби із заборгованістю та пришвидшення поверненості коштів продавцю у виробничий процес.

Також дану форму розрахунку (вексель) широко застосовують в міжнародних кредитних відносинах, тому потрібно налагодити механізм вексельного обігу в Україні та дозволити здійснення обліку векселів, не тільки центральним відділенням банку алей відокремленим територіальним банківським відділенням.

Слід також зазначити, що правильно обрана форма безготівкових грошових коштів здатна вплинути на точність проведення та достовірність оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства, а також своєчасне одержання коштів, виконання плану та правильність створення відповідних фондів. Форми безготівкових грошових коштів мають свої переваги та недоліки.

Такж, слід не забувати, що на вибір форм безготівкових міжнародних розрахунків можуть впливати такі фактори: вид товару чи послуги, що виступають об'єктами зовнішньої торгівельної угоди, наявність кредитної угоди між суб'єктами господарських відносин, платоспроможність та позитивна ділова репутація контрагентів у зовнішньо-економічних операціях, з урахуванням рівня попиту та пропозиції на певний вид товарів чи послуг, що наявний на світовому ринку.

Розповсюдженою формою розрахунків у сучасній ринковій економіці в Україні є акредитивна форма розрахунків. Вона є найбільшбезпечною та надійною формою розрахунків, при якій більшу частину ризику при угоді оформленій платіжним дорученням лягає на банк. Ця форма безготівкових розрахунків є найбільшвигіднішою для постачальника, оскільки вона економить витрати на відкриття акредитиву, а також сума, на яку він відкритий, виймається з обороту до здійснення по ньому виплати, що негативно впливає на діяльність підприємства.

Проте, варто зазначити, що на сьогодні досить мала кількість комерційних банків використовує даний вид безготівкових розрахунків.

Умови українських банків, які надають послугу покритого акредитива на імпорт для юридичних осіб представлено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Умови українських банків, які надають послугу покритого акредитива на імпорт для юридичних осіб [19]

Назва установи	Відкриття акредитива,% від його суми	Здійснення платежу в рамках акредитива,% від суми платежу	Внесення змін в умови акредитива,% від його суми	Ануляція акредитива,% від його суми, або визначений тариф банку
ПриватБанк	0,2%, мін. 100 грн., макс. 2000 грн.	100 грн.	250 грн.	0,1% от суммы, мін. 50 грн., макс. 250 грн.
Укрексімбанк	0,2%, мін. 50 долл., макс. 2000 долл.	0,25% от суми, мін. 10 долл., макс. 300 долл.	0,2%, мін. 50 долл., макс. 2000 долл.; другие изменения: 30 долл.	30 долл.
Райффайзен Банк Аваль	0,3%, мін. 800 грн. или 300 долл.	відсутня	0,3% від суми акредитиву 600 грн.;	у гривні 250 грн.; в інвалюта 50 долл.
ВТБ Банк	1% річних від суми. 500 грн., макс. 10000 грн.	200 грн.	0,2% мін. 400 грн., макс. 5000 грн.; інші зміни: 400 грн.	400 грн.
Укрсоцбанк	0,25% - 1,5%, (в залежності від суми покриття), мін. 100 євро;	0,15% від суми мін. 15 євро, макс. 200 євро	30 євро, збільшення строку чи суми трактується як відкриття нового	безоплатне
УкрСиббанк	0,2%, мін. 200 долл. США, макс. 4000 долл. США	0,15%, мін. 30 долл., макс. 150 долл.	0,2%, мін. 100 долл. США, макс. 1000 долл.	50 долл.
Альфа-Банк	0,2%, мін. 500 грн., макс. 5000 грн.	0,15% от суммы платежа; мін. 250 грн., макс. 500 грн.	250 грн.	250 грн.

Як бачимо (табл. 3.1), АТ «А – Банк» не здійснює такий вид безготівкових розрахунків як акредитив.

Як зазначає Товкун І.М.: «Причиною нерозвитку акредитивної форми розрахунку в Україні залишаються великі витрати (багато комісійних платежів, що ускладнює оцінку реальної вартості продукту), значний обсяг роботи з документами, клієнтам які раніше не працювали з таким видом розрахунків, досить складно розібратися в усіх тонкощах акредитивних схем, тому вони його, як правило, не використовують» [36, с.57].

Стосовно проблематики розвитку акредитиву в Україні, стримувальними факторами розповсюдження акредитивної форми розрахунків є: наявність суперечностей між національними законодавчими та міжнародними актами, недостатня кількість фахівців у цій сфері, іноземні банки з недовірою ставляться до банківської системи України [36, с. 57].

Переваги та недоліки акредитивної форми розрахунків представлено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Переваги та недоліки акредитивної форми розрахунків

Недоліки акредитивної форми розрахунків	Переваги акредитивної форми розрахунків
<p>1. Великі витрати (багато комісійних платежів, що ускладнює оцінку реальної вартості продукту).</p> <p>2. Значний обсяг роботи з документами.</p> <p>3. Клієнтам, які раніше не працювали з таким видом розрахунків, досить складно розібратися в усіх тонкощах акредитивних схем, тому вони його, як правило, не використовують.</p> <p>Стосовно України: - стримувальними факторами розповсюдження акредитивної форми розрахунків є наявність суперечностей між національними законодавчими та міжнародними актами; - недостатня кількість фахівців у цій сфері; - іноземні банки з недовірою ставляться до банківської системи України.</p>	<p>1. Універсальний прийнятний метод платежу</p> <p>2. Взаємна вигода як для покупця, так і для продавця.</p> <p>3. Можливість використання в якості інструмента забезпечення платежів в усіх країнах світу.</p> <p>Для експортера:</p> <ul style="list-style-type: none"> - максимально знижує ризик неплатежу (вигідний для продавця тим, що після відвантаження товару та надання всіх документів відповідно до умов акредитива, він отримає кошти незалежно від покупця, оскільки в цьому випадку оплату за акредитивом здійснює банк); - акредитив може бути підтверджений іншим банком (не банком-емітентом) – таким чином, виникає додаткове зобов'язання платежу по акредитиву і від іншого підтверджуючого банку, що підвищує надійність акредитиву; - можливість збільшення обсягів поставок, просування товарів (послуг) на нові ринки, здобуття конкурентних переваг. <p>Для імпортера:</p> <ul style="list-style-type: none"> - забезпечення гарантії сплати на користь продавця лише за умови повного виконання продавцем своїх зобов'язань по відвантаженню товару/виконанню робіт/ послуг, у відповідності з номенклатурою, належної якості та в обумовлені строки; можливість відстрочки платежу за товар.

Проблеми, які на сьогодні існують в організації безготівкових грошових коштів на підприємствах України потребують вирішення, першим, що потрібно зробити, це внести зміни до деяких нормативно – законодавчих актів, що стосуються безготівкових розрахунків. Також, велику роль відіграють банківські установи в розвитку безготівкових розрахунків, саме, вони мають

заохочувати населення до безготівкових розрахунків, створюючи мотиваційні заходи та вигоди для клієнтів [5, с. 87].

Отже, з проведеного дослідження можна зробити висновок, що основними причинами не використання безготівкових рахунків в Україні є:

- розрахунки акредитивами є досить дорогими так, як покупець який розраховується акредитивом повинен сплатити комісію щонайменше тричі, зокрема за випуск акредитиву, перевірку документів, які необхідні для відкриття, і за саме проведення платежу.

- розвиток акредитивної форми розрахунків в Україні досить повільний, через вимогу 100% покриття, що робить цю форму розрахунків недостатньо привабливою для імпортера;

- також, вагомою причиною нерозвинутості розрахунків за акредитивом є значний супровід документацією;

- збільшення довіри зі сторони населення, щодо безпечності здійснення безготівкових розрахунків;

- навчання фінансової грамотності населення;

- впровадження ризикового страхування для власників платіжних карток від зловмисного втручання та незаконного використання;

- відсутність державної підтримки щодо сприяння розвитку безготівкових розрахунків в першу чергу в корпоративному секторі;

- запровадження пільг із використанням безготівкових розрахунків зі сторони банківських платіжних систем.

3.2. Перспективи розвитку системи безготівкових розрахунків із використанням зарубіжного досвіду

Варто зазначити, що незважаючи на війну, більшість операцій з платіжними картками в Україні у травні – грудні 2022 року були безготівковими.

За даними Національного банку України: «Кількість операцій з використанням платіжних карток, емітованих українськими банками, за травень – грудень 2022 року становила 5 599,2 млн, а їхня загальна сума – 5 058,2 млрд грн. Це на 1,4% більше за кількістю та на 40,5% за сумою, ніж за аналогічний період довоєнного 2021 року. В Україні та за кордоном здійснено 5 194,4 млн безготівкових операцій на суму 3 443,9 млрд грн. Це більше на 4,1% за кількістю та на 56,9% за сумою порівняно з травнем – груднем 2021 року. Водночас кількість операцій з отримання готівки з використанням платіжних карток зменшилася на 24,1% за травень – грудень 2022 року порівняно з аналогічним періодом 2021 року. Натомість сума таких операцій зросла на 15%. За межами України обсяг операцій із платіжними картками, емітованими українськими банками, суттєво збільшився та становив 7,4% від кількості та 9,7% від суми всіх операцій з картками (за аналогічний період 2021 року частка операцій за кордоном становила 3,8% від кількості та 3,9% від суми)» [8].

Виходячи з міжнародної торгової і банківської практики Береславська О.І. зазначає: «Підприємці зазвичай обирають такі форми розрахунків для здійснення зовнішньоекономічної діяльності, як документарний акредитив, інкасо, відкритий рахунок, аванс. До 80 % платежів у світовій торгівлі здійснюється за допомогою акредитиву. Причиною цього слугує те, що з усіх форм міжнародних розрахунків акредитив є найменш ризиковим і найбільш дієвим та вигідним для обох сторін контракту. До речі, у ділових зв'язках з партнерами, в країнах яких держави контролюють зовнішню торгівлю, застосування акредитива в багатьох випадках є необхідною умовою для здійснення експортно-імпортних операцій» [5, с. 83].

Важливим кроком для зменшення документообігу за акредитивним розрахунком є прийняття Національним банком України Постанови, яка дала поштовх для застосування даної форми безготівкових розрахунків.

Згідно Постанови НБУ «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України від 11 квітня 2018 року № 38» : «Передбачено покращення операцій за акредитивами: встановлено зменшення

кількості паперових документів, які використовуються при оформленні банками та їх клієнтами операцій за акредитивами, передбачено удосконалення порядку роботи за акредитивами, тобто зменшено кількість формальних інструкцій при здійсненні операцій за акредитивами, а також надано права банкам та їх клієнтам на всіх етапах здійснення операцій за акредитивами використовувати документи в електронному вигляді. Вважаємо, що прийняття даної постанови зі змінами, пояснюється наміром держави максимально заохотити українських підприємців до інтенсивнішого використання акредитивного виду розрахунків [29].

Саме зазначені напрями розвитку безготівкової акредитивної форми розрахунку, зважаючи на розроблену Постанову НБУ, є можливими для України.

Колосовська О. Д., Оніщенко В. С. зазначають: «Документарне інкасо є найменш популярним інструментом торгового фінансування на сьогодні» [14, с. 73].

Порівняльна характеристика акредитива та інкасо представлена в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Порівняльна характеристика акредитива та інкасо

Акредитив	Інкасо
<ol style="list-style-type: none"> 1. Витрати на проведення операції достатньо великі. 2. Найбільш вигідний для експортера. 3. Банки, що беруть участь у розрахунках несуть зобов'язання виконати платіж експортеру. 4. Експортеру не важливо бути упевненим у платіжній спроможності та порядності покупця, тому, що всі зобов'язання з оплати документів несе банк. 5. Банки, що беруть участь у розрахунках, перевіряють отримані документи. 6. Мінімальні ризики для сторін. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Низька вартість банківської операції. 2. Найбільш вигідна для імпортера і менш приваблива для експортера. 3. Банки, що беруть участь у розрахунках, не несуть зобов'язань платежу. 4. Експортер повинен бути упевнений у платіжній спроможності та порядності покупця, тому, що всі зобов'язання з оплати документів несе тільки покупець 5. Банки, що беруть участь у розрахунках, не перевіряють отримані документи, а тільки перевіряють за зовнішнім виглядом їх комплектність і відповідність отриманим інкасовим інструкціям. 6. Високі ризики для сторін (особливо для експортера).

Порівнявши характерні риси акредитива і інкасо, можна зробити висновок, що саме за безготівковими розрахунками за інкасо, витрати на проведення

операцій значно менші. Інкасо найбільше вигідне для безготівкових розрахунків для імпортера, а акредитив – для експортера. По безготівкових розрахунках за інкасом, банк не бере на себе зобов'язання щодо виконання платежу на відміну за розрахунками акредитивом. Важливим елементом при розрахунку акредитивом є те, що експортер не бере до уваги фінансовий стан чи спроможність покупця, так як за виконання платежу відповідає банк.

Переваги та недоліки інкасової форми розрахунків представлено на рисунку 3.1.

Рис. 3.1. Переваги та недоліки інкасової форми розрахунків

За інкасо банки не перевіряють стан супроводжуючої документації але тільки її комплектацію. Тому безготівкові розрахунки за акредитивом хоча і більшшвартісні проте, меншризикові аніж за інкасо.

Розрахунки платіжними вимогами-дорученнями є найновішим та найпопулярнішим видом розрахунків на даний момент. За допомогою здійснення такого виду розрахунку – закріплюються умови договірної дисципліни, яка дасть можливість впровадити акцепт матеріальних цінностей якомога більше. Але варто зауважити, що вони теж потребують постійного вдосконаленнячерез збільшення відповідальності платника та збільшення

швидкості реалізації дисципліни документообігу.

Серед жителів європейських країн існують суттєві розбіжності у платіжних звичках. Так, у 2019 році австрійці знімали з банкоматів 140 євро на тиждень, а норвежці – лише 35 євро. У 2020 році 96% населення Ісландії користувалися онлайн-банкінгом, тоді як у Румунії – лише 9%.

Для того щоб визначити напрямки розвитку безготівкових розрахунків в Україні варто розглянути безготівковий грошовий оборот інших країн, що дасть змогу вдосконалити дану систему.

Для того, щоб провести порівняння безготівкового обороту України з зарубіжними країнами, було обрано дві наступні країни: Польща, та Швеція. Приклад безготівкових розрахунків саме Польщі, варто розглядати так як це сусідня країна і з нею Україна має найбільше зовнішньоекономічної діяльності. Швецію обрано, так як дана країна рахується однією із найбільшрозвинутих в Європі.

Для розгляду розвитку безготівкових розрахунків було обрано саме ці країни, так як в цих країнах розвитку безготівкових розрахунків сприяла цілеспрямована державна політика.

Розвиток безготівкових розрахунків у Польщі відбувалось відповідно національній програмі із розвитку безготівкового обігу, в тому числі за підтримки урядових програм, що здатні розвивати цей вид розрахунків та якісно стимулювати конкурентоспроможність на ринку платіжних послуг та безготівкових розрахунків, за умови одночасного розвитку інноваційних платіжних інструментів. Швейцарський Центральний Банк стимулював розвиток безготівкових розрахунків, зупинивши надання послуг транспортування готівки і СІТ-компанії (компанії, що на підставі надають послуги інкасації) стали відповідальними за супровід обігу готівки, а також створення умов більш простого обігу безготівкових коштів. Перехід до безготівкового шведського суспільства навіть заохочується законом.

У Швеції звичним є відмова продавця щодо прийняття платежу готівкою. Відповідно дана ситуація змушує покупців - споживачів розраховуватися за

придбаний товар безготівковим способом оплати. Тому через відмови продавців приймати оплату готівкою, дефіцитом (наявність малої кількості) банкоматів та більшості шведських банків, які не обробляють готівкові операції у відділенні, за прогнозами Центрального банку Швеції, країна може стати повністю безготівковою країною до кінця поточного року.

Також варто зазначити декілька відомостей про канадський безготівковий грошовий обіг, у якому найчастіше використовуються безготівкові технології, що пояснюється зміною відношення населення Канади, що почалось від недовго.

Нещодавнє опитування в 2021 році, показало, що 50% канадійців – з легкістю готові повністю позбутися банкнот і монет. Хоча проведене опитування MasterCard 2013 року показало, що 90% загальної вартості споживчих платежів у Канаді було здійснено безготівковими методами. Протягом дев'яти років відбувались певні деформації звичок громадян, на що вплинули безпосередньо органи державної влади. За рахунок розвитку інфраструктури ведення безготівкових платежів, а саме у всіх сферах суспільного життя поступово утворювався та розвивався доступ до сплати безготівковими грошима.

Згідно з даними Світового банку, Норвегія є європейською країною, найбільш наближеною до безготівкового майбутнього. Майже всі норвежці (98%) володіють дебетовою карткою, а три з чотирьох транзакцій з карткою є безконтактними. Більше того, понад 95% населення користуються мобільними платіжними додатками, і станом на 2020 рік додатки були найпопулярнішим способом Р2Р-переказу коштів, на них припадало майже 80% усіх переказів. Цікавим наслідком руху до безготівкового майбутнього є посилення уваги до цифрових валют. У квітні 2021 року центральний банк Норвегії публічно оголосив, що досліджує варіанти запуску цифрової валюти, щоб допомогти підтримати перехід до суспільства без готівки [38].

Для України, у зв'язку із війною, деякі світові платіжні системи скасували плату за послуги. НБУ навів перелік пільг міжнародних платіжних систем для українців через війну. Зокрема, «WESTERN UNION» скасована плата за послугу «готівка на рахунок» при відправленні переказу в Україну з будь-якої країни

світу та регулярне обслуговування з виплатою готівкою в банках TD, Scotia, BMO в Канаді під час надсилання переказів онлайн (попередньо до 30 квітня включно) [45].

Отже, з проведеного дослідження можна зробити висновок, що розвинуті країни світу вже подолали проблеми пов'язані з обігом готівкових розрахунків, з якими Україна стикається зараз. Досвід даних країн може бути застосований при розробці такого ж алгоритму і в Україні. Адже саме за рахунок розвитку безготівкового грошового обороту, розвинені країни сприяють підвищенню прозорості при здійсненні розрахунків, підвищенні росту економіки, стимуляції до активного розвитку технологій та сучасних банківських сервісів.

Популярність безготівкових розрахунків платіжними картками зростає вражаючими темпами, про що свідчить зростання кількісних характеристик операцій з платіжними картками в Україні, Швеції, Польщі. Досвід розвинутих економік свідчить про наявність багатьох переваг безготівкових розрахунків, що забезпечують сприятливі умови для акумуляції коштів населення у банківську систему держави, розширення інвестиційної бази економіки, мінімізації «тіньового грошового обороту» та багато інших позитивних змін.

ВИСНОВКИ

Безготівковий розрахунок – це один із можливих способів оплати за отримані товари та послуги, під час якого здійснюється переказ визначеної суми коштів із рахунку покупця на рахунок продавця або посередника. При цьому, утворюється акумульована в банківських установах грошова маса, що створює умови для ведення контролю за цільовим використанням коштів.

Досліджуючи сутність поняття «безготівкові розрахунки» за авторами та нормативно – законодавчою базою, можна зробити висновок, що в основі всіх трактувань є спільна риса для даної економічної категорії – перерахування коштів з одного рахунку на інший за участі банку без найменування готівки.

Основними формами безготівкових розрахунків у банківській системі є: платіжні вимоги, платіжні вимоги – доручення, чеки, векселя, акредитиви. Що стосується організації безготівкових платежів, то слід зазначити, що основним способом платежу є перерахунок суми коштів з рахунку платника на рахунок одержувача, з відповідними записами до них.

Слід зазначити, що саме Національний банк України встановлює правила для регулювання здійснення безготівкових розрахунків, які сприяють розвитку їх безпеки та надійності.

За травень 2022 року сумарна кількість операцій (безготівкових та отримання готівки) з одночасним використанням платіжних карток, що емітовані українськими банками в Україні та поза її межами та становила 637 млн, в сумі – 573,7 млрд грн. Якщо порівняти з довоєнним січнем 2022 року, кількість операцій зменшилася несуттєво (на 3,4%), водночас їхня сума зросла майже на третину (на 31,5%).

Зокрема, в Україні, впродовж травня 2022 року з використанням платіжних карток було здійснено більш ніж 582 млн операцій, на загальну суму – 502,4 млрд грн, що менше на 7,5% за кількістю та більше на 20,4% за сумою в порівнянні із січнем 2022 року.

Проаналізувавши динаміку кількості клієнтів та рахунків в банках України за 2020 – 2022 роки, які використовують безготівкові розрахунки, можна зазначити, що в 2021 році, кількість клієнтів зросла на 65,8 млн. осіб, а в 2022 – лише на 7,2 млн. осіб.

Загальна кількість рахунків відкритих в банківських установах збільшилася на 17,4 млн. одиниць, а в 2022 – на 18,2 млн. одиниць, порівняно з попереднім періодом.

Серед юридичних осіб від’ємну динаміку мають як вкладні рахунки в 2021 та 2022 роках як в національній так і іноземній валюті.

Поточні рахунки юридичних осіб в національній валюті за 2021 рік збільшилися на 3%, порівняно з 2020, а в 2022 – на 0,2%. Щодо іноземної – то в 2021 році їх частка зменшилася на 2,7%, порівняно з 2020 роком, а в 2022 – збільшилася на 0,2%, порівняно з 2021 роком.

В 2021 році зменшилася частка вкладних та поточних рахунків фізичних осіб в іноземній валюті.

Проте в 2022 році частка вкладних та поточних рахунків фізичних осіб в іноземній валюті збільшилася: поточних на 1,9%, а по вкладних на 1% відповідно. Варто зазначити, що частка в національній валюті по вкладних рахунках зменшилася на 1,3%, а по поточних – збільшилася на 16,8%, порівняно з 2021 роком.

Кількість безконтактних платіжних карток стрімко зростає, якщо розглянути динаміку за 9 місяців 2022 року, то їх кількість зросла на 4,9 млн. штук порівняно з 2021 роком. Попит масе на даний вид карток залежить від зручності їх використання, варто тільки прикласти смарт карту до зчитувального пристрою і відповідно оплата здійснена. Їх кількість в 2020 році зросла на 4,6 млн. штук. (або 73%), в 2021 – на 6,8 млн. штук (на 54%), а в 2022 році за 9 місяців на 4,9 млн. штук (на 24,5%), порівняно з попереднім періодом.

Проаналізувавши структуру карток у розрізі карткових платіжних систем за 2019 – 2021 роки, можна зробити висновок, що найбільша частка серед зазначених карток належить Mastercard: в 2019 – 68,5% від загальної суми; в 2020

– 64,8% і в 2021 – 56,9%. Хоча динаміка частки є спадаючою, проте, більше половини всіх карток саме належить Mastercard.

Кількість карток платіжної системи VISA зросла в обігу, так в 2020 році їх кількість збільшилася на 3,9 млн. штук., порівняно з 2019 роком, а в 2021 році – на 8 млн. штук, порівняно з 2020 роком. Впродовж 2020 – 2021 року більшість клієнтів карткового використання належить платіжній системі VISA.

Акціонерне Товариство «Акцент-Банк» (АТ «А-Банк») являється правонаступником всіх прав та зобов'язань Закритого акціонерного товариства «Акцент-Банк» в минулому. У зв'язку зі змінами в законодавстві, назва Банку була змінена на Акціонерне товариство «Акцент-Банк» у 2018 році, а у 2020 році була змінена форма організації з публічного акціонерного товариства, у приватне акціонерне товариство.

За даними Національного банку України АТ «А – Банк» серед Топ-15 банків за кількістю активних карток, жовтень-2021 до жовтня-2022 знаходиться на 7 місці.

Розглянувши динаміку активних карток АТ «А – Банк» на 01.10.2021 – 01.10.2022 роки, можна зробити висновок, що їх кількість в жовтні 2022 року збільшилася на 121343 штук одиниць, порівняно з жовтнем 2021 року, що свідчить про користування попитом серед клієнтів банку.

Всього платіжних терміналів АТ «А – Банк» станом на жовтень 2022 року становив 1578 одиниць, з них торговельних 1376 одиниць – це 87,2% від всього обсягу. Також, слід зазначити, що всі торговельні картки АТ «А – Банк», на жовтень 2022 року є безконтактні.

Новою послугою безготівкових розрахунків в АТ «Акцент - Банк» є еквайринг. Зазначена послуга відкриває можливості для суб'єкта підприємницької діяльності приймати оплати за товари, роботи та послуги через безготівкову оплату через термінали з допомогою платіжних карток.

Обсяг безготівкових розрахунків АТ «А – Банк» збільшується та користується попитом серед населення, щодо інструментів проведення безготівкових операцій, а саме, за рахунок платіжних карток. Тобто, клієнти

банку довіряють надійності безготівкових розрахунків через платіжні картки. Також, новим безготівковим розрахунком АТ «Акцент - Банк» став еквайринг. Дана послуга надає можливість суб'єкту підприємницької діяльності приймати оплату за товари або послуги безготівковою оплатою за допомогою платіжних карток через термінали.

Основними причинами не використання безготівкових рахунків в Україні є: розрахунки акредитивами є досить дорогими так, як покупець який розраховується акредитивом повинен сплатити комісію за дану послугу, як мінімум тричі, а саме за випуск акредитива, за перевірку документів і за сам платіж по акредитиву. Тому більшість мвїжнародних безготівкових розрахунків здійснюється через банківський переказ; також, вагомою причиною нерозвинутості розрахунків за акредитивом є значний супровід документацією. Також, вагомою причиною розвитку безготівкових розрахунків в Україні є відсутність фінансової грамотності населення, проте, зрушення в цьому напрямку є, так як деякі маршрутні таксі обладнані безконтактними пристроями розрахунку за проїзд.

Розглянувши зарубіжний досвід сприяння безготівковим розрахункам, можна зробити висновок, із удосконалення даної системи Польщі та Швеції. Адже саме в цих країнах визначну роль відіграла сама держава, тобто, законодавство яке, змушувало, через вигідніші умови розраховуватися, застосовуючи різного роду безготівкові розрахунки. До прикладу, в Швеції, для розвитку безготівкових розрахунків скорочувалася кількість банкоматів, що змушувало населення здійснювати оплати саме через інтернет – банкінг або платіжними картками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безготівковий розрахунок: чому перемога за CASHLESS. URL: <https://buduysvoe.com/publications/bezgotivkovyy-rozrahunok-chomu-peremoga-za-cashless>
2. Безготівкові розрахунки: що це і чому вони кращі за готівкові? 2022. URL: <https://financer.com/ua/wiki/bezgotivkovi-rozrahunky/>
3. Безготівкові розрахунки. *LivingFo*. 2022. URL: <https://livingfo.com/bezgotivkovi-rozrahunky/>
4. Безготівкові розрахунки: суть, значення, класифікація та принципи організації. *Банківська справа*. 2017. URL: https://pidru4niki.com/15310511/bankivska_sprava/bezgotivkovi_rozrahunki_sut_zn_achennya_klasifikatsiya_printsipi_organizatsiyi
5. Береславська О. І. Міжнародні розрахунки та валютні операції : навчальний посібник. Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. 368 с.
6. Буряк І.О. Розрахунки між діловими партнерами. Економічні науки. 2019. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/59029/06-Burak.pdf?sequence=1>
7. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручн. Житомир: ПП «Рута», 2015. 756 с.
8. Воєнний рік: безготівкові операції – у пріоритеті в українців. *НБУ*. 2023. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/voyenniy-rik-bezgotivkovi-operatsiyi--u-prioriteti-v-ukrayintsi>
9. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
10. Гроші та кредит : підручн. Київ: КНЕУ, 2017. 590 с.
11. Діденко Сергій. Економіка майбутнього: тенденції та перспективи розвитку безготівкових розрахунків в Україні: веб-сайт. URL: <https://ua.news/ua/ekonomika-majbutnogo-tendentsiyi-ta-perspektyvyrozvytku-bezgotivkovyuh->

rozrahunkiv-v-ukrayini/

12. Душенківський В. Сутність та роль безготівкових розрахунків в Україні. *Наука, освіта, молодь*. 2019. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/stud_konferenzia/2019/1/37.pdf

13. Дянів Р.П. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера. Київ., 2018. 704 с.

14. Дячек В. В., Колосовська О. Д., Оніщенко В. С. Особливості використання форм міжнародних розрахунків українськими підприємствами. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. С. 70-76.

15. Кількість безготівкових розрахунків зростає більше ніж на третину – НБУ. *Економічна правда*. 2021. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2021/02/16/634153/>

16. Косенко Т.Г. Економічна сутність безготівкових розрахунків підприємства та їх значення в сучасних умовах господарювання. *Київський національний університет технологій та дизайну*. 2017. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/100.pdf>

17. Костюнік О.В. та В. В. Побережна В.В. Основні проблеми організації безготівкових грошових коштів в Україні». *Агросвіт* 2018. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/9_2018/11.pdf

18. Національний банк закликав центробанки Канади, Японії, США, Великобританії та ЄЦБ спростити переказ коштів на рахунки для допомоги українській армії та гуманітарних потреб. *НБУ*. 2022. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-zaklikav-tsentrobanki-kanadi-yaponiyi-ssha-velikobritaniyi-ta-yetsb-sprostiti-perekaz-koshtiv-na-rahunki-dlya-dopomogi-ukrayinskiy-armiyi-ta-gumanitarnih-potreb>

19. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>

20. Офіційний сайт АТ «Акцент – Банк». URL: <https://a-bank.com.ua/>

21. Олешко А. А. Інноваційні тенденції розвитку безготівкової економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. С. 22–25.

22. Пантелєєва Н. М. Фінансові інновації в умовах цифровізації економіки: тенденції, виклики та загрози. *Класичний приватний університет*. 2017. С. 69–70.

23. Пасічник І.В., Лозовий С.В., В'язовий С.М. Новітні форми безготівкових розрахунків у контексті підвищення конкурентоспроможності бізнесу. *Інфраструктура ринку*. 2019. С. 647 – 642.

24. Про банки і банківську діяльність. Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

25. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб. Закон України від 23.02.2012. № 4452-17. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>

26. Про валюту і валютні операції. Закон України від 21.06.2018 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>

27. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні. Закон України від 05.04.2001 р. № 2346/III зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>

28. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг. Постанова НБУ від 29.07.2022 № 163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text>

29. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України : Постанова НБУ від 11 квітня 2018 р. № 38. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0038500-18#Text>.

30. Про затвердження Положення про порядок здійснення операцій з чеками в іноземній валюті на території України. Постанова НБУ від 21 лютого 2001 р. за № 152/5343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0152-01#Text>

31. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України. Наказ Міністерства фінансів України від 13.12.2022 р. № 430. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1694-22#Text>

32. Про здійснення операцій з використанням електронних платіжних засобів. Постанова НБУ від 05.11.2014 N 705 зі змінами і доповненнями. URL:

<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0705500-14>

33. Сідельник О., В'язовий С. Методологія визначення понятійного аспекту формування безготівкових розрахунків в умовах цифровізації економіки. *Фінансово – кредитні системи: перспективи розвитку*. 2022. С. 7-13.

34. Ситник І., Васильчук І. Аналіз стану платіжних систем в Україні в контексті європейського вектору розвитку цифрової економіки та глобалізаційно – інтеграційних процесів. *Фінансово – кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. URL: file:///C:/Users/rex/Downloads/3901_34-50.pdf

35. Сотченко Є.В. Вибір форми міжнародних розрахунків при здійсненні базових умов поставки інкотерм. *Ефективна економіка*. 2021. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3893>

36. Товкун І.М. Менькова Л.С. Правово припода документарних форм міжнародних розрахунків та їх використання в Україні». *Право та інноваційне суспільство*. 2021. С. 54 -61.

37. Топ-15 банків за кількістю активних карток, жовтень-2021 до жовтня-2022. Mind. 2022. URL: <https://mind.ua/publications/20250899-karti-na-stil-iz-sichnya-2022-roku-ukrayinski-banki-vtratili-ponad-18-mln-aktivnih-kartok-shcho-trimaе>

38. Топ - 5 європейських країн, що близькі до безготівкового майбутнього. Fintech insider. 2022. <https://fintechinsider.com.ua/5-yevropejskyh-krayin-shho-blyzki-do-bezgotivkovogo-majbutnogo/>

39. Учасники платіжного ринку зможуть детальніше аналізувати поведінку держателів платіжних карток та тенденції розвитку ринку. *Офіційний сайт Національного банку України*. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=96085848&cat_id=55838

40. Фінанси підприємств. навч. посібн. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 219 с.

41. Форми та види розрахунків. *Безоплатна правова допомога*. URL: <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php>

42. Щетинін А.І. Гроші та кредит: підручн: Київ: Центр навчальної літератури, 2016. 432 с.

43. Що відбудеться з банками до 2030 року. Дослідження. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2019/09/19/651791/> (дата звернення: 23.11.2019).

44. Югас Е.Ф., Попович М.С. Контроль і ревізія безготівкових розрахунків підприємств. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2020. С. 212 – 217.

45. Які міжнародні платіжні системи зменшили комісію для українців через війну? URL: <https://news.dtki.ua/finance/bank-system/76080-iaki-miznarodni-platizni-sistemi-zmensili-komisiiu-dlia-ukrayinciv-cerez-viinu>

46. Які гроші в Канаді. *Робота, міграція, туризм і навчання в країнах світу*. 2023. URL: <https://migrant.biz.ua/kanada/finansy-kanada/systema-platezhiv-ta-rozrakhunkiv-u-kanadi.html>

Акредитив – це розрахунковий документ із дорученням однієї кредитної установи іншій здійснити за рахунок спеціально задепонованих коштів оплату товарно-транспортних документів за відвантажений товар

Покритий акредитив – це акредитив, що передбачає попереднє депонування коштів у банку бенефіціара. Як недолік – кошти платника попередньо бронюються, отже, вилучаються з його грошового обігу

Непокритий акредитив – це платежі постачальнику, що гарантує банк платника. Відкриваючи гарантований акредитив, банк-емітент дає право банку-виконавцю списувати платежі на користь отримувача коштів зі свого кореспондентського рахунка. Оплата за непокритим акредитивом за відсутності коштів на рахунку платника здійснюється банком-емітентом акредитива за рахунок кредиту

Відзивний акредитив – це акредитив, що може бути змінений або анульований банком-емітентом на вимогу покупця-платника без попереднього погодження з постачальником-отримувачем коштів. Але банк-виконавець повинен оплатити документи, що надійшли до отримання повідомлення про відзив

Безвідзивний акредитив – це акредитив, який не можна змінити чи анулювати без згоди постачальника, на користь якого був відкритий акредитив

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «АКЦЕНТ-БАНК»

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН

станом на 31 грудня 2022 р.

(у тисячах гривень)

	Примітки	31 грудня 2022	31 грудня 2021
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	11	10 387 765	3 979 698
Кредити та аванси клієнтам	12	5 516 412	8 983 168
Інвестиції в цінні папери	13	175 703	54 014
Інвестиційна нерухомість		11 946	10 540
Відстрочені податкові активи	10	50	-
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	14	74 154	67 319
Основні засоби	14	260 894	254 068
Активи в формі права користування (оренда)	15	78 208	110 424
Інші фінансові активи	16	1 251 633	867 023
Інші нефінансові активи	16	26 636	48 324
Необоротні активи, утримувані для продажу		3 327	3 334
Загальна сума активів		17 786 728	14 377 912
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		179 040	90 812
Кошти клієнтів	17	14 572 422	11 524 100
Інше забезпечення		12 576	16 288
Забезпечення винагород працівникам		36 764	35 904
Інші фінансові зобов'язання	18	502 985	366 013
Інші нефінансові зобов'язання	18	30 544	52 196
Поточні податкові зобов'язання		19 882	82 673
Відстрочені податкові зобов'язання	10	14 056	11 357
Загальна сума зобов'язань		15 368 269	12 179 343
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	1 054 704	1 054 704
Незарєстрований статутний капітал	19	459 801	-
Нерозподілений прибуток		503 281	804 162
Емісійний дохід		41	41
Результат від операцій з акціонером	19	165 000	165 000
Резерви та інші фонди банку	19	172 106	127 834
Резерв переоцінки основних засобів		16 212	13 056
Резерв зміни справедливої вартості інвестиційних цінних паперів		46 667	33 772
Резерв зміни справедливої вартості боргових фінансових активів		647	-
Усього власного капіталу		2 418 459	2 198 569
Усього зобов'язань і власного капіталу		17 786 728	14 377 912

Ця річна фінансова звітність була затверджена управлінським персоналом 17 квітня 2023 р. і підписана від імені:

Ю.В. Кандауров
Голова ПравлінняН.О. Конопкіна
Головний бухгалтер

Примітки, що вказані в таблиці, є складовою частиною фінансової звітності.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «АКЦЕНТ-БАНК»

ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ І ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД
за рік, що закінчився 31 грудня 2022 р.
(у тисячах гривень)

	Примітки	2022	2021
Дохід від звичайної діяльності		4 724 723	4 017 631
Процентні доходи	4	3 474 153	3 185 635
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	4	3 359 358	3 103 578
Інші процентні доходи	4	114 795	82 057
Комісійні доходи	5	1 183 037	779 213
Інші доходи	6	67 533	52 783
Процентні витрати	4	(788 285)	(726 808)
Комісійні витрати	5	(721 366)	(302 288)
Інші витрати	6	(88 189)	(446)
Чистий прибуток/збиток від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		(103 313)	(9 931)
Чистий прибуток/збиток від операцій з іноземною валютою		1 133 402	58 457
Чистий прибуток/збиток від переоцінки іноземної валюти		104 726	(1 093)
Чистий прибуток/збиток від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		1 834	1
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(153)	(206)
Збиток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності, визначені згідно з МСФЗ 9	12	(2 547 614)	(625 214)
Інші прибутки/збитки	6	(7 127)	(283)
Витрати на виплати працівникам	7	(753 410)	(779 253)
Витрати зносу та амортизації	8	(131 804)	(145 056)
Інші адміністративні та операційні витрати	9	(562 557)	(502 349)
Збиток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності для нефінансових активів	16	(1 642)	943
Прибуток (збиток) від операційної діяльності		259 225	984 105
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		(71)	(5 937)
Прибуток (збиток) до оподаткування		259 154	978 168
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	10	(56 517)	(178 154)
Прибуток (збиток) за рік		202 637	800 014
Інший сукупний дохід:			
<i>Компоненти іншого сукупного доходу, які не будуть перекласифіковані у прибуток або збиток, після оподаткування:</i>			
Інший сукупний дохід, після оподаткування, прибутки (збитки) від інвестицій в інструменти капіталу	13	12 895	(1 164)
Інший сукупний дохід, після оподаткування, прибутки (збитки) від переоцінки	14	3 711	124
<i>Компоненти іншого сукупного доходу, які будуть перекласифіковані у прибуток або збиток, після оподаткування:</i>			
Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, після оподаткування	13	647	-
Чистий інший сукупний дохід за рік за вирахуванням податку на прибуток		17 253	(1 040)
Усього сукупного доходу за рік		219 890	798 974
Прибуток на одну просту акцію, у гривнях	20	8,07	31,86

Ця річна фінансова звітність була затверджена управлінським персоналом 17 квітня 2023 р. і підписана від імені:

Ю.В. Кандауров
Голова Правління

Н.О. Конопкіна
Головний бухгалтер

Примітки, що додаються, є складовою частиною фінансової звітності.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «АКЦЕНТ-БАНК»

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН
станом на 31 грудня 2021 р.
(у тисячах гривень)

	Примітки	31 грудня 2021	31 грудня 2020
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	11	3 979 698	1 337 270
Кредити та аванси клієнтам	12	8 983 168	6 931 104
Інвестиції в цінні папери	13	54 014	55 433
Інвестиційна нерухомість		10 540	9 765
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	14	67 319	92 367
Основні засоби	14	254 068	225 993
Активи в формі права користування (оренда)	15	110 424	95 371
Інші фінансові активи	16	867 023	437 584
Інші нефінансові активи	16	48 324	40 275
Необоротні активи, утримувані для продажу		3 334	727
Загальна сума активів		14 377 912	9 225 889
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		90 812	47 666
Кошти клієнтів	17	11 524 100	7 584 923
Інше забезпечення		16 288	17 265
Забезпечення винагород працівникам		35 904	33 759
Інші фінансові зобов'язання	18	366 013	240 871
Інші нефінансові зобов'язання	18	52 196	22 454
Поточні податкові зобов'язання		82 673	33 345
Відстрочені податкові зобов'язання		11 357	11 011
Загальна сума зобов'язань		12 179 343	7 991 294
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	1 054 704	778 472
Нерозподілений прибуток		804 162	303 370
Емісійний дохід		41	41
Результат від операцій з акціонером		165 000	-
Резерви та інші фонди банку		127 834	104 328
Резерв переоцінки будівель		13 056	13 448
Резерв зміни справедливої вартості інвестиційних цінних паперів		33 772	34 936
Усього власного капіталу		2 198 569	1 234 595
Усього зобов'язань і власного капіталу		14 377 912	9 225 889

Ця річна фінансова звітність була затверджена управлінським персоналом 07.06.2022р. і підписана від імені:

Ю.В. Кандауров
Голова Правління

Н.О. Конопкіна
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «АКЦЕНТ-БАНК»

ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ І ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД

за рік, що закінчився 31 грудня 2021 р.

(у тисячах гривень)

	Примітки	2021	2020
Чистий процентний дохід		2 458 827	1 821 455
Процентні доходи	4	3 185 635	2 632 198
Процентні витрати	4	(726 808)	(810 743)
Комісійні доходи	5	779 213	511 445
Комісійні витрати	5	(302 288)	(186 020)
Інші доходи	6	52 783	62 028
Чистий прибуток/збиток від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		(9 931)	15 324
Чистий прибуток/збиток від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		-	(4)
Чистий прибуток/збиток від операцій з іноземною валютою		58 457	44 624
Чистий прибуток/збиток від переоцінки іноземної валюти		(1 093)	(18 078)
Чистий прибуток/збиток від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		1	-
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(206)	-
Збиток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (прибуток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9		(625 214)	(726 771)
Інші витрати	6	(446)	(6 883)
Інші прибутки/збитки	6	(283)	(252)
Витрати на виплати працівникам	7	(779 253)	(651 929)
Витрати зносу та амортизації	8	(145 056)	(116 666)
Інші адміністративні та операційні витрати	9	(502 349)	(379 834)
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності) для нефінансових активів		943	59
Прибуток (збиток) від операційної діяльності		984 105	368 498
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		(5 937)	(439)
Прибуток (збиток) до оподаткування		978 168	368 059
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	10	(178 154)	(68 321)
Прибуток (збиток) від діяльності, що триває		800 014	299 738
Інший сукупний дохід:			
<i>Компоненти іншого сукупного доходу, які не будуть перекласифіковані у прибуток або збиток, після оподаткування:</i>			
Інший сукупний дохід, після оподаткування, прибутки (збитки) від інвестицій в інструменти капіталу		(1 164)	13 573
Інший сукупний дохід, після оподаткування, прибутки (збитки) від переоцінки	14	124	263
Чистий інший сукупний дохід за рік за вирахуванням податку на прибуток		(1 040)	13 836
Усього сукупного доходу за рік		798 974	313 574
Прибуток на одну просту акцію, у гривнях	20	31,86	11,94

Ця річна фінансова звітність була затверджена управлінським персоналом 07.06.2022р. і підписана від імені:

Ю.В. Кандауров
Голова ПравлінняН.О. Конопкіна
Головний бухгалтер